

ტესტი ქართულ ენასა და ლიტერატურაში

ინსტრუქცია

თქვენ წინაშეა საგამოცდო ტესტის ელექტრონული ბუკლეტი.

ტესტის მაქსიმალური ქულაა 70.

ტესტის შესასრულებლად გეძლევათ 4 საათი.

გისურვებთ წარმატებას!

I. ქართული ენა

(1) 1. სტრუქტურულ-ფუნქციურად თუ სემანტიკურად მსგავსი ორი ენობრივი ერთეულის აღრევის შედეგად ახლის გაჩენა არის:

- ა) ატროფია.
- ბ) კალკი.
- გ) კონტამინაცია.
- დ) ტავტოლოგია.

(1) 2. ჩამოთვლილთაგან რომელია პარონიმები?

ა) აისი – დაისი.

ბ) ეკონომიური – ეკონომიკური.

გ) მოხუცი – მხცოვანი.

დ) ჩიბუხი – ყალიონი.

(1) 3. რომელი სიტყვაა არ მიემართება ადამიანს?

ა) მკვირცხლი.

ბ) მრუმე.

გ) მუყაითი.

დ) მწყაზარი.

(1) 4. ჩამოთვლილთაგან რომელია ქართულისათვის უფრო ბუნებრივი?

- ა) ბავშვთა საერთაშორისო დღესთან დაკავშირებით გაყიდვაშია ახალი საბავშვო წიგნები.
- ბ) გავრცელებული ინფორმაციით, სავარაუდო დამნაშავე ამ დროისათვის მიმალვაშია.
- გ) როგორც ვიცით, ამ ეტაპზე ბრალი არავისთვის წაუყენებიათ, საქმე ჯერ კიდევ გამოძიებაშია.
- დ) სხვადასხვა კუთხეში მოძიებული და შეკრებილი ძველი სათამაშოები ამ მუზეუმშია დაცული.

(1) 5. დეფისით იწერება ფუძის გაორკეცებით მიღებული კომპოზიტი:

- ა) რომლის ნაწილები მნიშვნელობას მოკლებულია.
- ბ) რომლის ნაწილები შეერთებულია და კავშირით.
- გ) რომლის ფუძეში შეცვლილია ხმოვანი ან თანხმოვანი.
- დ) რომლის ნაწილებს შორის ივარაუდება და კავშირი.

(1) 6. ჩამოთვლილი თანდებულებიდან რომელი დაერთვის სახელს ორ ბრუნვაში?

ა) -თანავე.

ბ) -თან.

გ) -ვით.

დ) -მდე.

(1) 7. ჩამოთვლილთაგან რომელია სწორი?

- ა) ყველა ერთპირიანი და ორპირიანი ზმნა გარდაუვალია.
- ბ) ყველა ერთპირიანი ზმნა გარდაუვალია.
- გ) ყველა ორპირიანი ზმნა გარდამავალია.
- დ) ყველა სამპირიანი და ორპირიანი ზმნა გარდამავალია.

(1) 8. მსაზღვრელი ნათესაობით და მოქმედებით ბრუნვებში ნიშანს არ დაირთავს, თუ:

- ა) მსაზღვრელი ზომა-წონის აღმნიშვნელი სახელია.
- ბ) მსაზღვრელი თავაზიანობის გამომხატველი სახელია.
- გ) მსაზღვრელი პროფესიის აღმნიშვნელი სახელია.
- დ) მსაზღვრელი სიმრავლის აღმნიშვნელი სახელია.

(1) 9. რომელია სწორი?

- ა) ზმნა სახელს ითანხმებს რიცხვში.
- ბ) ზმნა სახელს მართავს ბრუნვაში.
- გ) ზმნა სახელს მართავს ბრუნვაში და ითანხმებს რიცხვში.
- დ) ზმნა სახელს ვერ მართავს ბრუნვაში, მაგრამ ითანხმებს რიცხვში.

(1) 10. რომელია სწორი?

- ა) რთულ ქვეწყობილ წინადადებაში დამოკიდებული წინადადება არ შეიძლება წინ უძღოდეს მთავარ წინადადებას.
- ბ) რთულ ქვეწყობილ წინადადებაში დამოკიდებული წინადადება არ შეიძლება მოსდევდეს მთავარ წინადადებას.
- გ) რთული ქვეწყობილი წინადადების მთავარი წინადადება შეიძლება გათიშული იყოს დამოკიდებული წინადადებით.
- დ) რთული ქვეწყობილი წინადადების მთავარი წინადადება ყოველთვის გათიშულია დამოკიდებული წინადადებით.

(1) 11. ტირე არ გამოიყენება:

- ა) განკერძოებული სიტყვებისა თუ გამოთქმების გამოსაყოფად.
- ბ) დიალოგურ მეტყველებაში თანამოსაუბრეთა ნათქვამის გასამიჯნად.
- გ) შერწყმულ წინადადებაში ამა თუ იმ გამოტოვებული წევრის საკომპენსაციოდ.
- დ) შერწყმული წინადადების ერთგვაროვან წევრთა უკავშიროდ შესაერთებლად.

(12) 12. წაკითხეთ ნაწყვეტი მწერალ გურამ ფანჯიკიძის ინტერვიუდან:

ხშირად ამბობენ, მწერლობა ენას ავითარებსო. შეიძლება ეს უწინ მართლაც ასე იყო. ახლა კი?... ხალხს სჯერა პრესისა, ხალხს სჯერა რადიო-ტელევიზიისა და როდესაც ისინი კითხულობენ ან ისმენენ დამახინჯებულ ქართულს, ნელ-ნელა და საფუძვლიანად ითვისებენ მახინჯ ფორმებს, ქართული ენისათვის შეუგუებელ უცხოურ კონსტრუქციებს. ეს პროცესი თანდათანობით უფრო გაძლიერდება. წიგნი ნელ-ნელა კარგავს მკითხველს. წიგნს ცვლის ტელევიზია. ხედვითი, ვიზუალური პროცესი გაცილებით იოლია და „ტევადი“. „ანა კარენინას“ წაკითხვას დღევანდელი დამახული ცხოვრების პირობებში ერთი თვე მაინც უნდა, თუ მეტი არა. ამ რომანის მიხედვით შექმნილი ფილმის ნახვას კი – სულ სამი საათი! მწერლის სწორი ქართული კი ჰგავს თაროზე შემოდებულ იმ კანონს, რომელსაც არავინ იყენებს.

(2) I. ჩამოაყალიბეთ, რა არის ამ ტექსტის მთავარი სათქმელი.

(3) II. იმსჯელეთ, რამდენად აქტუალურია ეს პრობლემა დღეს.

(2) III. ჩამოაყალიბეთ თითო არგუმენტი გურამ ფანჯიკიძის თვალსაზრისის როგორც გასამყარებლად, ისე უარსაყოფად.

(3) IV. იმსჯელეთ, რომელი არგუმენტია თქვენთვის უფრო მისაღები და რატომ.

გაითვალისწინეთ: ეს დავალება სწორდება ენობრივი თვალსაზრისითაც. ამ კომპონენტის მაქსიმალური შეფასებაა 2 ქულა.

(12) 13. ყურადღებით გაეცანით მოსწავლის ნამუშევარს და შეფასების სქემას.

მოსწავლისათვის შეთავაზებული დავალება:

საკუთარი პრინციპების ერთგულება ადამიანს შიშის დამლევაში ეხმარება.

მოსწავლის ნამუშევარი

პრინციპებისადმი ერთგულება ადამიანისათვის ყველაზე ღირებული რამ არის. თუ ჩვენს ისტორიას გადავხედავთ, ვნახავთ რომ საკუთარი პრინციპების დამცველი არა ერთი გმირი გვყოლია. ასეთი ადამიანები ბევრ მხატვრულ ნაწარმოებებშია ნაჩვენები. იოვანე საბანისძის თხზულებაში „აბო თბილელის წამება“ ნათლად ჩანს, თუ როგორი სულიერი სიმტკიცე შეიძლება გამოიჩინოს ადამიანმა. აბომ „უდებ-ყო შჯული იგი მაჰმედისი“ და „შეიყვარა ქრისტიე ყოვლითა გულითა“, მაგრამ მიუხედავად ამისა თავდაპირველად მას ეშინოდა ამის გასაჯაროება. შემდეგ, როდესაც იგი ხაზარეთში ქრისტიანად მოინათლა, მისი რწმენა კიდევ უფრო განმტკიცდა. აფხაზეთის მთავარი თავაზობდა აბოს დარჩენილიყო აფხაზეთში, სადაც უსაფრთხოდ იქნებოდა, მაგრამ იგი გაჰყვა ნერსე ერისთავს ქართლში. სარკინოზებმა შეიპყრეს აბო და ემუქრებოდნენ, ხან კი მის მოსყიდვას ცდილობდნენ, მაგრამ მან რწმენას არ უღალატა და მოწამეობრივად დაასრულა სიცოცხლე.

ასეთივე მამაც და პრინციპულ ადამიანად გვევლინება ზვიადაური ვაჟა-ფშაველას პოემაში „სტუმარ-მასპინძელი“. იგი არ უშინდება მტერს, როცა შეიპყრობენ. მას, როცა ქისტები ყელზე ხანჯალს აბჯენდნენ, არ შედრკა და მამაცურად შეხვდა სიკვდილს. ქისტებიც კი გულში ნანობდნენ, რომ ასეთი ვაჟკაცი გამოასალმეს სიცოცხლეს.

დღესაც ვხედავთ გმირობის მაგალითებს. უკრაინელმა ხალხმა მსოფლიოს დაანახვა, როგორ შეიძლება დასძლიო შიში და ებრძოლო ძლიერ მტერს. მათ თავისი სამშობლოს სიყვარულმა და პრინციპების ერთგულებამ შეაძლებინა გაეძლიათ მტრის შეტევისათვის ამდენ ხანს. ვფიქრობ დედებმა პრინციპებზე დაფუძნებით უნდა გაზარდონ შვილები და ისინი სწორედ ამის წყალობით შეძლებენ ყოველგვარ დაბრკოლების გადალახვას.

შეფასების სქემა

N	კრიტერიუმები	კრიტერიუმების განმარტება	ქულები
I	მსჯელობის დასაბუთება (არგუმენტირება და ციტირება)	ა) მსჯელობა მკაფიოა, არგუმენტირებულია, არგუმენტები გამყარებულია შესაბამისი მაგალითებით; ბ) მსჯელობა ნაწილობრივ არგუმენტირებულია, არ არის გამყარებული შესაბამისი მაგალითებით ან დაშვებულია ფაქტობრივი შეცდომა; გ) ტექსტი არაადეკვატურადაა გაგებული, მსჯელობა არაადამაჯერებელია, მაგალითებიც არაადეკვატურად არის მოხმობილი.	2 1 0
II	ლექსიკა და სტილი	ა) აზრი ზუსტად და მკაფიოდ არის გამოხატული, ნაწერის სტილი გამართულია; ბ) აზრი ზუსტად არის გამოხატული, მაგრამ ლექსიკა მწირია ან გვხვდება სტილისტიკური ხარვეზები; გ) აზრი ძირითადად გასაგებია, მაგრამ ნაწერის სტილი გაუმართავია, გვხვდება არაადეკვატური ლექსიკა.	2 1 0
III	ორთოგრაფია, მორფოლოგია, სინტაქსი და პუნქტუაცია	ა) არ არის ამ ტიპის სამზე მეტი შეცდომა; ბ) არ არის ამ ტიპის ექვსზე მეტი შეცდომა; გ) ამ ტიპის შეცდომა ექვსზე მეტია.	2 1 0

შეაფასეთ მოსწავლის ნამუშევარი შემოთავაზებული სქემის მიხედვით და დაურთეთ კომენტარები, კერძოდ:

- (2) I. შეაფასეთ მოსწავლის ნამუშევარი I კრიტერიუმის მიხედვით, თქვენი შეფასება დაასაბუთეთ და მოიხმეთ სათანადო მაგალითები თხზულებიდან;
- (2) II. შეაფასეთ II კრიტერიუმის მიხედვით, თქვენი შეფასება დაასაბუთეთ და მოიხმეთ სათანადო მაგალითები თხზულებიდან;
- (3) III. შეაფასეთ III კრიტერიუმის მიხედვით, ამოიწერეთ თხზულებაში დაშვებული ყველა შეცდომა (მხოლოდ მცდარი ფორმები და შესიტყვებები);
- (3) IV. თქვენ მიერ ამოწერილ თითოეულ შეცდომას მიუწერეთ, რა ტიპს მიეკუთვნება – ორთოგრაფიულს, მორფოლოგიურსა თუ სინტაქსურს;
- (2) V. ჩამოაყალიბეთ სათანადო რჩევები, რომელთა გათვალისწინებაც დაეხმარება მოსწავლეს ანალოგიური დავალების უკეთ შესრულებაში.

II. ქართული ლიტერატურა

(1) 14. რა მოტივი ჰქონდა ვარსკენ პიტიახშს, როდესაც შუშანიკს სადედოფლო სამკაულების დაბრუნება მოსთხოვა?

- ა) ვარსკენის აზრით, მოსალოდნელი იყო შუშანიკს სადედოფლო სამკაულები უპოვარ ქრისტიანთა დასახმარებლად გაეყიდა და ამიტომაც ეჩქარებოდა მათი დაბრუნება.
- ბ) ვარსკენს მეორე ცოლის მოყვანა სურდა და სადედოფლო სამკაულების მისთვის მიცემას აპირებდა. ნაწარმოების დასაწყისში ჩანს, რომ „საწყალობელი ესე ცოლსა ითხოვდა სპარსთა მეფისაგან“.
- გ) ვარსკენს სურდა, ფსიქოლოგიური ზემოქმედება მოეხდინა სასახლიდან გაქცეულ დედოფალზე, მიენიშნებინა, რომ სხვა ცოლის მოყვანას აპირებდა: „იპოოს ვინმე, რომელმან ესე შეიმკოს“.
- დ) რადგან შუშანიკმა ვარსკენის ცოლობაზე უარი განაცხადა, ვარსკენს სადედოფლო სამკაულების, როგორც პიტიახშთა საოჯახო რელიკვიის, თავისი შვილებისთვის გადაცემა სურდა.

(1) 15. ქართველი ჰიმნოგრაფები სტეფანე ჭყონდიდელი და მიქაელ მოდრეკილი თავიანთ ჰიმნებში აბო თბილელს „ისმაიტელყოფილ ქართველს“ უწოდებდნენ. რა შეიძლება ყოფილიყო აბოს ქართველად მოხსენიების საფუძველი?

- ა) რადგან აბო ქართული ეროვნული ეკლესიის წმინდანი იყო და არა რომელიმე სხვა ეკლესიისა, ის, წარმომავლობის მიუხედავად, ქართველად მიიჩნეოდა.
- ბ) რადგან აბოს წინაპრები ოდესღაც საქართველოდან წასულან საცხოვრებლად ბაღდადში, ჰიმნოგრაფები პატივისცემის ნიშნად მას ქართველად იხსენიებდნენ.
- გ) რადგან მთელი თავისი ქონება აბომ ქართველ ქრისტიანებს დაუტოვა, მას ჰიმნოგრაფები ქართველად მოიხსენიებდნენ.
- დ) რადგან ქართლი ქრისტიანული სამყაროს ცენტრად მიიჩნეოდა, ქრისტიანობისთვის შეწირული ყველა მოწამე, მიუხედავად წარმომავლობისა, ქართველად იწოდებოდა.

(1) 16. გიორგი მერჩულის „გრიგოლ ხანძთელის ცხოვრების“ შესწავლის დროს მოსწავლემ იკითხა: *რის საფუძველზე შეგვიძლია ვთქვათ, რომ ეს ნაწარმოები ნამდვილად 951 წელს დაიწერა?*

რომელი მოსაზრება გამოგადგებათ მოსწავლისთვის პასუხის გასაცემად?

- ა) „გრიგოლ ხანძთელის ცხოვრების“ დაწერის დრო ზუსტად არის დადგენილი თვით ნაწარმოებში დაცული ცნობების საფუძველზე.
- ბ) „გრიგოლ ხანძთელის ცხოვრების“ დაწერის დრო იერუსალიმში დაცულ მეთერთმეტე საუკუნის ხელნაწერ კრებულზე არის აღნიშნული.
- გ) „გრიგოლ ხანძთელის ცხოვრების“ დაწერის დრო ნიკო მარმა შავშეთ-კლარჯეთში მოგზაურობისას ნაპოვნი ხელნაწერების მიხედვით დაადგინა.
- დ) „გრიგოლ ხანძთელის ცხოვრების“ დაწერის დროდ მიჩნეული 951 წელი სავარაუდო თარიღია და ამ საკითხს მეცნიერები დღემდე სწავლობენ.

(1) 17. „ვეფხისტყაოსნის“ შესწავლის დროს მოსწავლემ იკითხა: როგორ სიყვარულს უსახავს სამაგალითოდ თავის მკითხველს შოთა რუსთაველი?

რომელი მოსაზრება გამოგადგებათ მოსწავლისთვის პასუხის გასაცემად?

- ა) ამქვეყნიურ ტრფობას, რომელიც ღვთაებრივ სიყვარულს ჰბაძავს.
- ბ) ღვთაებრივ სიყვარულს, რომლის გონებით შეცნობაც შეუძლებელია.
- გ) ცალმხრივ სიყვარულს, რომელიც მიჯნურს სულიერად ამაღლებს.
- დ) ხორციელ ურთიერთობას, რომელსაც სულიერი ერთობა არ ახლავს.

(1) 18. რომელი ინფორმაციაა სწორი?

- ა) „ვეფხისტყაოსანი“ დაიბეჭდა XVIII საუკუნის დასაწყისში არჩილ მეფის მიერ დაარსებულ სტამბაში.
- ბ) „ვეფხისტყაოსანი“ დაიბეჭდა 1629 წელს იტალიაში ნიკიფორე ირბახის მიერ დაარსებულ სტამბაში.
- გ) „ვეფხისტყაოსანი“ დაიბეჭდა 1709 წელს ვახტანგ VI-ის უშუალო თაოსნობით დაარსებულ სტამბაში.
- დ) „ვეფხისტყაოსანი“ დაიბეჭდა 1739 წელს ქუთაისში ანტონ კათალიკოსის მიერ დაარსებულ სტამბაში.

(1) 19. დავით გურამიშვილის შემოქმედების შესწავლის დროს მოსწავლემ იკითხა: მიუხედავად იმისა, რომ პოეტი ვრცლად საუბრობს სწავლა-განათლების შესახებ, კონკრეტულად რა ფუნქციას ანიჭებს მას?

რომელი მოსაზრება გამოგადგებათ მოსწავლისთვის პასუხის გასაცემად?

- ა) პოეტის აზრით, სწავლა-განათლება ადამიანებზე შთაბეჭდილების მოხდენის ეფექტური საშუალებაა.
- ბ) პოეტის აზრით, სწავლა-განათლება ადამიანების მართვისა და ორგანიზების მძლავრი იარაღია.
- გ) პოეტის აზრით, სწავლა-განათლება ადამიანის ზნეობრივი და პროფესიული სრულყოფის საწინდარია.
- დ) პოეტის აზრით, სწავლა-განათლება ადამიანის მატერიალური კეთილდღეობის ერთადერთი გარანტია.

(1) 20. ალექსანდრე ჭავჭავაძის რომელ ლექსებს დაუკავშირებთ ალეგორიის სწავლებას?

- ა) „ვაჰ, დრონი, დრონი“ და „გოგჩა“.
- ბ) „ვაჰ, დრონი, დრონი“ და „ვისაც გსურთ“.
- გ) „გოგჩა“ და „სიყვარულო, ძალსა შენსა“.
- დ) „ვისაც გსურთ“ და „სიყვარულო, ძალსა შენსა“.

(1) 21. ნიკოლოზ ბარათაშვილის ლექსის „მერანი“ სწავლების დროს „ვეფხისტყაოსნის“ რომელ მონაკვეთს შეახსენებთ მოსწავლეებს, რომ უფრო ღრმად გაიაზრონ ლირიკული გმირის ღირებულებები და სულისკვეთება?

- ა) „ანდერძი ავთანდილისა როსტევან მეფის წინაშე, ოდეს გაიპარა“.
- ბ) „დათხოვა ავთანდილისა როსტევან მეფესთან და ვაზირის საუბარი“.
- გ) „ტარიელისა და ავთანდილისგან წასვლა ფრიდონისასა“.
- დ) „ტარიელისგან ხატაეთს წასვლა და დიდი ომი“.

(1) 22. რომელ მოვლენას მიუძღვნა ილია ჭავჭავაძემ ლექსი „მესმის, მესმის სანატრელი...“?

- ა) ბატონყმური წყობილების გაუქმებას რუსეთში 1861 წელს.
- ბ) ირლანდიელი ხალხის ბრძოლას ავტონომიის მოსაპოვებლად.
- გ) რუსეთის წინააღმდეგ პოლონეთის აჯანყებას 1863 წელს.
- დ) ჯუზეპე გარიბალდის ბრძოლას იტალიის გაერთიანებისათვის.

(1) 23. თავისი სათქმელითა და სულისკვეთებით ილია ჭავჭავაძის რომელ ნაწარმოებთან ამჟღავნებს ახლო მსგავსებას აკაკი წერეთლის ლექსი „ჩანგური“?

ა) ლექსთან „იანიჩარი“.

ბ) ლექსთან „ლოცვა“.

გ) ლექსთან „რისთვის მიყვარხარ?“

დ) ლექსთან „ჩემო კალამო...“

(1) 24. გაიხსენეთ ვაჟა-ფშაველას „კოსმოპოლიტიზმი და პატრიოტიზმი“.

ავტორის აზრით, სად არის „დასაბამი პატრიოტიზმისა“?

- ა) მეგობართა წრეში.
- ბ) ოჯახში.
- გ) რელიგიურ მრწამსში.
- დ) სასწავლებელში.

- (1) 25. ალექსანდრე ყაზბეგის „ელგუჯას“ პერსონაჟი სვიმონ ჩოფიკაშვილი წინააღმდეგი იყო რუსეთის მფარველობის ქვეშ საქართველოს შესვლისა, თუმცა საბოლოოდ „თავის თავზედ მიიღო ზრუნვა მომავალს რუსებზედ“.

რატომ წავიდა სვიმონ ჩოფიკაშვილი საკუთარი ნების წინააღმდეგ?

- ა) მეფის გადაწყვეტილების მორჩილება მას მმართველის თანამდებობას შეუნარჩუნებდა.
- ბ) მეფის გადაწყვეტილების წინააღმდეგ წასვლა მას მომაკვდინებელ ცოდვად მიაჩნდა.
- გ) რუსეთის მფარველობაში შესვლის საყოველთაო სურვილს იგი წინ ვერ აღუდგებოდა.
- დ) რუსეთის იმპერიის წინააღმდეგ ბრძოლა მას უპერსპექტივო საქმედ მიაჩნდა.

(1) 26. რომელი ლიტერატურული მიმდინარეობის წარმომადგენლები არიან დახასიათებული შემდეგი სიტყვებით:
მათი შემოქმედება გამოირჩევა არტისტული მანერებით, ექსტრავაგანტული პოზებით, ორიგინალური სახეებით.

- ა) კლასიციზმის.
- ბ) რომანტიზმის.
- გ) სენტიმენტალიზმის.
- დ) სიმბოლიზმის.

(1) 27. როგორ ახასიათებს „ჯაყოს ხიზნების“ პერსონაჟ თეიმურაზ ხევისთავს მისი სიტყვები: „ქართული სული ზღაპარია, ქართული კულტურა ჭორია! ერთი სული მხოლოდ ერთს მთლიან ერს აქვს, ქართველობა კი, როგორც ფსიქიური და ეროვნული ერთეული, არ არსებობს“.

- ა) როგორც გამორჩეულ ჰუმანისტს.
- ბ) როგორც დიდ პატრიოტს.
- გ) როგორც ნიჰილიზმით შეპყრობილს.
- დ) როგორც ღვთის მგმობელს.

(1) 28. მოსწავლემ იკითხა: *რომან „დიდოსტატის მარჯვენაში“ გადმოცემული რომელი ამბავი ასახავს ისტორიულ სინამდვილეს?*

რომელი მოსაზრება გამოგადგებათ მოსწავლისთვის პასუხის გასაცემად?

- ა) ბაგრატ უფლისწულის მძევლად ყოფნა ბიზანტიის სამეფო კარზე.
- ბ) გიორგი მეფის ბრძანებით ძელიცხოვლის მოწამვლა.
- გ) გიორგი მეფის მიერ ფხოველთა აჯანყების ჩახშობა.
- დ) სვეტიცხოვლის ხუროთმოძღვარ არსაკიძისათვის მარჯვენის მოჭრა.

III. მხატვრული ტექსტის ანალიზი (20 ქულა)

ყურადღებით წაიკითხეთ ნაწყვეტები გიორგი ლეონიძის მოთხრობიდან „ბუნბულა“:

დალაქი ბუნბულა ფარსმანიშვილი მეტად ჩვილი, გულნაზუქი მახსოვს, – მოსიყვარულე, უწყინარი, ძვირუხსენებელი, მეგულკეთილე, თან გაგებული, შესმენილი კაცი.

– არავის აწყენინო, მოშიშება უნდა გქონდეს, ჩვენი ბოლო სამი ფიცარია! – ზედ დააყოლებდა ამ სიტყვებს, სამართებელს რომ ღვედზე ლესვას დაუწყებდა. კარგი მემუსაიფე იყო, ხალხის შემაქცევარი. სიტყვის თავზე „ჩემი ხარ ბატონი“ არ დაავიწყდებოდა...

პირველი მსოფლიო ომი რომ ატყდა, ბუნბულა მართლა შეგეცოდებოდათ. კინალამ არ შეირყა.

– ქვეყანა ბოროტების მტვერით აივსო! აჰა, ეგეც სიმწრის ჭაშნიკი! ვაი, სადა ხარ, სირცხვილო, ვაი, ადამიანის გაღორებას!

– ღმერთო, ჩვენსკენ მოღერებული ხანჯალი დაუმოკლე ჩვენს მტერს!

და შეწუხებული, დამწუხრებული ბუნბულა მიადგებოდა გამვლელ-გამომვლელს.

– კაცი არა ხარ?

– მერე?

– განა ძმები არა ვართ, გულის ძმავ?

– მერე?

– მერე ისა, რომ ჩემი სული შენს მუჭაში დევს!

– რა გინდა?

– ის მინდა, რომ თუ საქართველოს მთელი გიყვართ, შევერთდეთ, ერთმანეთს მხარი მოვახაოთ, ხელმწიფესთან წავიდეთ, დავუჩოქოთ, შევხვეწოთ – ომი არ გვინდა-თქო!

– ვინ მიგვიშვებს ხელმწიფესთან?

– ჩვენ ჩვენი საცადური არ დავაკლოთ!

– მერე რა გამოვა?

– როგორ თუ რა? ფარა ცხვარმა ხეს შეჰბღავლა და ხე გახმაო! ხატიცხოვლის მადლმა, მართალია! როდის ვამბობ გულის მოსაპირავად?

საწყალ დალაქს გულწრფელად სჯეროდა კეთილ ადამიანთა ნების შეერთების ძალა.

– ეჰ, მოგცლია! – ეტყოდა ვინმე ილაჯგაწყვეტილი.

– მაშ, ხალხი არ გენანება, დედამიწა, ცა-მზე? მაშ სიცოცხლე უნდა ყმად მიუგდოთ სიკვდილს? მაშ, საკაცო მადლი დავკარგოთ?!

– ენდე ღმერთს! ხელმწიფესთან წავიდეთ, ფეხქვეშ ჩავუცვივდეთ, მუხლ-დადგმით ვთხოვოთ, შევხვეწოთ, – მუდარით შესთხოვდა ბუნბულა უცნობსა თუ ნაცნობს, ახლობელსა თუ შორეულს, გამვლელსა თუ გამომვლელს. მაგრამ მის წინადადებაზე ყველას ეღიმებოდა. ერთმა ვირულა ბიჭმა შეჰკადრა კიდევაც: ტვინი ამოგიღვარესო?

სამართლისა და მშვიდობის მაძიებელი დალაქი გაოცებული იყო ადამიანთა უმადურობით; – ვაი, გზა ვერ ვიპოვე ვერავის გულში!..

და ერთ დღეს ბუნბულა გაჰქრა სოფლიდან. ცოლ-შვილი დარდობდა, დაეძებდა, მოკითხულობდა, თუმცა ამაოდ... ბუნბულას თანაზიარი ბიძაჩემი სულხანი ძალზე შეაწუხა მეგობრის დაკარგვამ და საყვარელი კაკლის ქვეშ პურისჭამა აკვეთა.

ბუნბულას ოჯახი და ბიძაჩემი ბუნბულას გზას დაეძებდნენ, ფოსტალიონს ავედრებდნენ, მოვიდეს წერილი თუ არა, მყისვე, იწვე თუ იდგე, მაშინვე გამოექანო!..

გულჩვილი ბიძაჩემი დარდით მთლად მომჩვარდა, ხმას არ გვცემდა, ბუნბულას განსაცდელზე ფიქრობდა.

მახსოვს, კვირა დღე იყო და სადილად ღვინო აღარ მიიღო. მაგრამ იმ საღამოს ისეთი ამბავი მოხდა, რომ ბიძაჩემმა ხელადა ღვინო მარტო გამოცალა და ბაღდადურიც კი დაუარა.

რა მოხდა? ის, რომ... მარაგიანი ღამე იყო. ახლად პურმოხდილ თონის ფიცრებზე ვისხედით ბაღლები. თონე ნებივრად გვათბობდა. თონის განელეებულ ცეცხლში ახალი კართოფილი იწვოდა. მოჯამაგირე ჯულურა გრძელ ზღაპარს გვიყვებოდა მზის ვაჟზე, რომ ამ დროს შმაგურად შემოვარდა ჩვენს ეზოში ბუნბულას ვაჟი ბატატა, კიბე სასწრაფოდ აირბინა და ბიძაჩემს შესძახა: – სამახარობლო, სამახარობლო!

სირბილით, ფაციფუცით ყველამ ბუნბულას სახლს მივაშურეთ.

ბუნბულა დარცხვენილი იდგა, ტანისამოსშემოლახული. აღშფოთებული მამასახლისი უღრინავდა:

– რაები დაგიწყია ქალაქში, ვინ მოგცა მთავარმამობა, რომელი სისხლმაჭარა ხარ, რომ ხელმწიფის საქმეში ერევიო! ქალაქიდან ჩაგვაბარეს შენი თავი, ფეხი არსად გადადგასო. დაჯექი და ლუკმა ღოღნე!

თავდადრეკილი ბუნბულა არას ამბობდა, მხოლოდ ცოლს უთხრა, – მაჟრიალებს, საბანი წამახურეო და, საბანს თავზე იფარებდა. ბიძაჩემისთვის ხმა არ გაუცია, ისე რომ, ბიძაჩემი სულხანი ნაწყენივით დარჩა – მე მაგისტვის ღამეები არ მეძინაო და მაგან კი ზედაც არ შემომხედაო!

ბიძაჩემი ამაოდ ეჭვიანობდა. ერთი კვირის მერე ბუნბულა თვითონ ეახლა ბიძაჩემს, სადილობისას, კაკლის ქვეშ და ყოველივე უამბო.

გრძელ სიტყვაობას რომ მოვერიდოთ, ბუნბულას ოხვრანი და გმინვანი რომ გამოვტოვოთ, მისი თავგადასავალი ასე ყოფილა:

შაშვის წყაროზე მჯდარა. – თვალი რომ მოვკიდე მწვანე ხევ-ქალებს და ვენახებს, გულმა ძაგადუგი დამიწყო, ცრემლმა დამხეთქა, – მაშ, აღარ უნდა იმწვანილონ, აღარ უნდა იკეკლუცონ? მაშ, სისხლმა უნდა დაფაროს-მეთქი! როგორ უნდა გაიმეტოს ადამიანმა დასაბუგავად ეს შრომილი სილამაზე, მონაგარი, ჭირნახული, ახლავე უნდა ვუშველოთ, სანამ დიდი ვეშაპი ზღვაში ჩადვრება-მეთქი! აქ ხომ არავინ მიგდო ყური, ქალაქში წავალ, იქ განათლებული ხალხია, დამიჯერებენ, ხელმწიფესთან გამყვებიან, სიცოცხლის საქმეზე გაირჯებიან, მე ხომ ჩემი ოჯახისას არასა ვცდილობ-მეთქი! გული ამიყუჩდა... ცოლ-შვილს არაფერი შევატყობინე, ვიცოდი, არ გამიშვებდნენ. შენ ხომ იქ არ იყავ, რჩევა მეკითხა. მე ხალხის შველა მინდოდა. როგორ მოგრიალდა მატარებელი, როგორ ჩავჯექი, მე თვითონ არ მახსოვს და არც ის, როგორ ამოვყავი თავი ქალაქში. მეტის სიხარულისაგან თავბრუ მეხვეოდა.

პირდაპირ სასახლისაკენ გავწიე მთავარ-მართებლის სანახავად, რომ მეთქვა ყველაფერი, არ უნდა ხალხს ომი-მეთქი! სასახლის კართან დავდექი – გამომიცვივდნენ, აქ რა გინდაო, მუჯლუგუნი მკრეს, ქიმუნჯებით გამომავდეს.

– არ წავალ, საქვეყნო საქმეზე ვარ მოსული-მეთქი! წამითაქეს, ახლა ქუჩაში შევჩივლე ნაცნობს თუ უცნობს. ერთს გადავუდექ, – გაიცინა, მეორემ – შემაგინა, მესამემ – გიჟიაო! ეს არ მაკმარეს, ახლა პოლიციამ ჩამჭიდა ხელი, ვინა ხარ, ალბათ ჯაშუში იქნებო, სხვა სახელმწიფოს მოსყიდულიო!

პოლიციაში წამიყვანეს. ერთი კვირა ცარიელ ფიცრებზე ვიწექი მშიერ-მწყურვალი, ჩამაცივდნენ, მეკითხებოდნენ. მაწვალეს, მცემეს, რაც გროშები მქონდა, ქრთამში ამართვეს, მერე გამაპანლურეს. გასწი, აქეთ აღარ მოიხედო, შენი ფეხი არ ვნახოთ ქალაქში, შე მეტიჩარაო! რას მერჩოდნენ? მე ხომ საქვეყნო საქმეზე ვიყავ წასული, ქვეყნის სამჯობინო მინდოდა. რად ჩამცხეს წიხლი შიგ გულში? რისთვის? რატომ არ ესმით რომ ვილუპებით? რამ გააქცავა ადამიანის გული?..

მდუმარე ბიძაჩემს თავი არ აუღია. ბოლოს აიღო ხელადა, ღვინო დაუსხა ბუნბულას და ჯამი გაუწოდა.

ბუნბულამ ხელი გაასავსავა – მე ღვინის ულუფა აღარ მერგება! იქ იმოდენა სისხლი იღვრება, მე ღვინოს როგორ დავლეო, სისხლს მაგონებსო! ჩემს გულს სიმწრის ბოლი ასდის, რა დროს ღვინოაო!

ბიძაჩემმა გაკვირვებით შეხედა, მერე აიღო თავისი ჯამი: – ეს გაუმარჯოს ჩვენი მეომრების მშვიდობით დაბრუნებასო!

ბუნბულა გათავისდა, ხალხს აღარ ეკარებოდა. დადიოდა განაპირებული, განკვეთილი, გადაცოდინარებული. მისი გული სევდის სადგური გამხდარიყო. წინათ სიტყვით მაინც იკლავდა ჟინს, ახლა სიტყვის ნებაც მოუსპეს. ისე მოჰპარსავდა მუშტარს, ერთ სიტყვასაც არ გასცემდა, გულის ძარღვებშივე ჩაუსრისეს რწმენა და ჭეშმარიტებაც. რაღა დარჩენილიყო ბუნბულას არსებაში?..

იყო კაცი თავმოშწონე და გარემოებამ ნაკაცარი გახადა. მერე რისთვის? – კაცობრიობის გულისთვის.

ასეთი იყო ბუნბულა დალაქის ბედი!

იმსჯელეთ, რა არის ავტორის მთავარი სათქმელი და რა მხატვრული საშუალებებითაა იგი გადმოცემული.

გაითვალისწინეთ: ნაშრომი, რომელიც 100 სიტყვაზე ნაკლები იქნება, არ გასწორდება!